

Универзитет у Београду
Факултет политичких наука
- Наставно-научном већу

На седници Наставно-научног већа Факултета политичких наука Универзитета у Београду, одржаној 7. маја 2026. године, именована је Комисија за преглед и оцену докторске дисертације кандидаткиње Миреле Лончар, под насловом „Организација исламске сарадње у савременим међународним односима: од меке моћи до чврстог изазова“ у саставу: проф. др Тања Мишчевић, редовна професорка Универзитета у Београду – Факултет политичких наука, проф. др Драган Симић, редовни професор Универзитета у Београду – Факултет политичких наука и проф. др Срђа Трифковић, ванредни професор Факултета политичких наука Универзитета у Бањалуци. Комисија је детаљно прегледала и оценила наведени докторски рад и на основу мишљења свих њених чланова Наставно-научном већу Факултета политичких наука Универзитета у Београду подноси следећи

РЕФЕРАТ О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Основни подаци о кандидаткињи и дисертацији

Биографија кандидаткиње:

Мирела Лончар је рођена 13. јуна 1986. године у Винковцима. Основну школу и средњу економску школу завршила је у Београду. Године 2011. дипломирала је на Факултету политичких наука Универзитета у Београду са просечном оценом 8,09 и стекла звање дипломирани политиколог. 2015. године уписала је мастер академске студије ”Политиколошке студије религије” Факултету политичких наука Универзитета у Београду, које је завршила са просечном оценом 9,37. Дана 26. априла 2017. године одбранила је завршни мастер рад ”Основе политичког деловања Хизмет покрета”, са оценом 10 и стекла звање мастер политиколог. 2016. године на истом факултету уписала је Специјалистички програм за иновације знања из области религије и политике које је успешно завршила

одбраном рада "Гуленов покрет и политика." Од 2017. године похађа докторске академске студије политикологије на Факултету политичких наука Универзитета у Београду.

Главна област истраживања кандидаткиње Миреле Лончар јесте општи однос религије и политике, секуларизам, религија и међународни односи, транснационални религијски актери и др. Кандидаткиња је члан организације Европски конзорцијум за политичка истраживања (енг. *European Consortium for Political Research, ECPR*), где је активна у истраживачкој групи "Религија и политика."

Кандидаткиња је ауторка научне монографије под називом *Основе политичког деловања Хизмет покрета*, која је објављена 2017. године у издању Центра за проучавање религије и верску толеранцију из Београда. Поред монографије, кандидаткиња је објавила следеће научне радове:

1. Lončar, Mirela (2023) „Transnational Religious Actors and International Order – the Case of the Gülen Movement“, *Christianity-World-Politics Journal*, No. 27, pp. 223-235.
2. Lončar, Mirela (2021) „Transnational Religious Actors and the Question of the State Sovereignty – the Cases of the Gülen Movement and the Organization of Islamic Cooperation“, in Jevtić Miroljub and Veković Marko (eds), *Politology of Religion: A Biannual Conference 2021, Conference Proceedings*, pp. 59-70.
3. Лончар, Мирела (2020) „Значај концепта „Азијских вредности“ за савремене политичке системе Источне и Југоисточне Азије, *Мегатренд ревија*, Год. 17, бр. 2, стр. 65-78.
4. Лончар, Мирела (2019) „Питање хришћанске традиције у идентитету Европске уније“, *Међународна политика*, Година LXX, бр. 1173, јануар – март 2019. године, Институт за међународну политику и привреду, Београд, стр. 22-34.
5. Lončar, Mirela (2019) „Hizmet Movement as a Subject of Research of Politology of Religion“, in Jevtić Miroljub and Veković Marko (eds), *Politology of Religion: A Biannual Conference 2018, Conference Proceedings*, pp. 177-192.
6. Лончар, Мирела (2019) „Фетулах Гулен и међурелигијски дијалог“, *Култура полиса*, Култура – Полис, Нови Сад и Институт за Европске студије, Београд, бр.38, година XVI, стр. 2019-229.

7. Лончар, Мирела (2018) „Утицај ислама на политичку ситуацију у Републици Македонији“, *Култура полиса*, Култура – Полис, Нови Сад и Институт за Европске студије, Београд, бр. 37, XV, стр. 83-94.
8. Лончар, Мирела (2017) „Хана Арендт: допринос дебати о секуларизму“ у Јевтић, Миролуб, Вековић, Марко (урс) *Савремена политичка теорија и религија*, Факултет политичких наука, Чигоја штампа, Београд, стр. 117-131.

Поред радова, кандидаткиња је објавила и следеће приказе књига:

1. Lončar, Mirela (2020) Bose Sumantra, “Secular States, Religious Politics: India, Turkey and the Future of Secularism”, *Politics and Religion Journal*, Centre for Study of Religion and Religious Tolerance, Belgrade, Vol. 14, No. 2, pp. 507-510.
2. Lončar, Mirela, (2020) Recep Dogan, „Political Islamist in Turkey and the Gülen Movement“, *The Review of International Affairs*, Institute of International Politics and Economy, Belgrade, Vol. LXXI, No. 1180, pp. 129-131.
3. Lončar, Mirela (2020) Cheng Yu, Song Lilei, Huang Lihe (eds), „The Belt & Road Initiative in the Global Arena – Chinese and European Perspective“, *The Review of International Affairs*, Institute of International Politics and Economy, Belgrade, Vol. LXXI, No. 1177, pp. 81-83.
4. Lončar, Mirela (2019) Wang Yiwei, “China Connects the World, What's Behind The Belt and Road Initiative”, *The Review of International Affairs*, Vol. LXX, No. 1173, January – March 2019, Institute of International Politics and Economy, Belgrade, pp. 77-79.
5. Lončar, Mirela (2019) M. Hakan Yavuz, Bayram Balci, 2018, „Turkey’s 15th July Coup – What Happened and Why”, *Politics and Religion Journal*, Centre for Study of Religion and Religious Tolerance, Belgrade, pp. 179-181.
6. Lončar, Mirela (2018) Guillaume, Xavier, 2011, „International relations and Identity: A Dialogical Approach“, *Journal of Regional Security*, Belgrade Centre for Security Policy, Faculty of Political Sciences Belgrade, Vol.13, No.1 2018, pp. 97-100.

Кандидаткиња је активни учесник на међународним научним конференцијама (*Politology of Religion: A Biannual Conference Belgrade, 2018; The CEEISA-ISA International Conference: International Relations in the Age of Anxiety 2019, Belgrade; Politology of Religion: A Biannual*

Conference, Belgrade, 2021; The 3rd Biennial Conference Religion and Politics in the Context of Epochal Change Are We Witnessing the Birth of a New Paradigm, Warsaw, Poland, 2021; The Political Studies Association – PSA 22 Conference Politics from the Margins, University of York, UK; Politology of Religion: A Biannual Conference Belgrade, 2023), као и на докторским семинарима који су организовани од стране Факултета политичких наука и Института за међународну политику и привреду.

Од септембра 2019. године одржава повремена предавања из области Политикологије религије у Културном центру Новог Сада, и пише есеје за "Агору" из Новог Сада. Од новембра 2019. године ради у Министарству привреде Републике Србије, тренутно у звању самосталног саветника у Одељењу за међународну сарадњу и европске интеграције. На предлог Министарства привреде Републике Србије похађала је Основни програм дипломатске обуке на Дипломатској академији Министарства спољних послова Републике Србије за 2020/2021. годину, који је успешно завршила.

Основни подаци о дисертацији:

Докторска дисертација „Организација исламске сарадње у савременим међународним односима: од меке моћи до чврстог изазова“ кандидаткиње Миреле Лончар, у погледу форме и садржаја, је урађена у складу са правилима Универзитета у Београду и Факултета политичких наука: А4 формата, фонт Times New Roman, проред 1, маргине 20мм. Дисертација заједно са прилозима и списком коришћене литературе има укупно 243 стране укључујући ту и насловне стране, сажетке на српском и енглеском језику, текст захвалнице, садржај, списак слика, биографију аутора, као и изјаве о ауторству, истоветности штампане и електронске верзије докторског рада и изјаве о коришћењу, док основни текст дисертације са списком литературе има 238 страна.

Структура докторске дисертације, састоји се од увода, седам тематских целина и закључка, по следећем редоследу: Увод; Прво поглавље: Теоријски оквир истраживања; Друго поглавље: Однос организације исламске сарадње са међународним организацијама; Треће поглавље: Решавање питања Палестине као централни изазов Организације исламске сарадње; Четврто поглавље: Активности Организације исламске сарадње око питања Кашмира; Пето поглавље: Босна и Херцеговина: од посматрача до могуће државе чланице

у Организацији исламске сарадње?; Шесто поглавље: Напори Организације исламске сарадње у циљу ширења Уме: такозвано Косово као пуноправна чланица Уједињених нација? Седмо поглавље: Que Vadis Организација исламске сарадње?; и Закључна разматрања.

2. Предмет и циљ дисертације

Предмет истраживања ове дисертације јесте анализа деловања транснационалног исламског актера, тј. Организације исламске сарадње, који настоји да успостави транснационално религијско друштво које не познаје границе – уму и тиме може представљати изазов за међународну арену и постојећу „светску владу“ оличену у Организацији Уједињених нација. Такође, ова организација производи одређене религијско-политичке последице како у земљама чланицама, тако и у земљама које то нису и тако утиче на промену снага у савременим међународним односима. Деловање Организације исламске сарадње спада у предмет проучавања политикологије религије, једне од најмлађих политиколошких дисциплина.

У овој дисертацији кандидаткиња се послужила теоријском основом коју представља Џефри Хајнс (Jeffrey Haynes) о феномену транснационалних религијских актера. Хајнс полази од тврдње да је приоритет транснационалних религијских актера благостање и унапређење искључиво њихових транснационалних религијских заједница. Исто тако, Хајнс истиче да је коначни циљ транснационалних религијских актера (Организације исламске сарадње) стварање транснационалног друштва које не познаје границе (заједница свих муслимана – Ума), и то првенствено служећи се методом меке моћи.

Научни циљеви, као део истраживања разматрају и исказују обавезу о нивоу научних сазнања које реализацијом истраживања треба остварити. Научни циљеви истраживања могу бити: научна дескрипција, научна класификација и типологија, научно откриће, научно објашњење и научна прогноза. За потребе овог истраживања кандидаткиња је користила научну дескрипцију, научно објашњење, као и научну прогнозу.

Научном дескрипцијом кандидаткиња је аргументовано приказала и описала структуру, развој као и друштвене, религијске и политичке последице деловања ОИС у савременим међународним односима. Научним објашњењем кандидаткиња је одговорила на који начин

деловање транснационалних религијских актера, конкретно Организације исламске сарадње, може утицати и обликовати међународну арену кроз стварање транснационалног друштва које не познаје територијалне границе. Такође, кандидаткиња је користећи научну прогнозу настојала да прикаже у ком смеру ће ићи друштвене, религијске и политичке последице деловања ОИС како у државама чланицама, тако и у међународној арени и у савременим међународним односима.

3. Основне хипотезе од којих се полазимо у истраживању

У својој докторској дисертацији, кандидаткиња Мирела Лончар пошла је од опште хипотезе која гласи: *Организација исламске сарадње, као транснационални религијски актер, служећи се методом меке моћи, настоји да формира транснационално исламско друштво (заједницу свих муслимана – Уму) и тиме представља изазов за међународну арену и савремене међународне односе.*

Даљи хипотетички оквир овог истраживања кандидаткиња је обухватила кроз шест посебних хипотеза. Прва посебна хипотеза гласи: *Организација исламске сарадње, као највећи и најзначајнији међународни репрезент муслиманског света, развила је сарадњу са другим међународним организацијама (ОУН, ЕУ и др.) и стекла статус посматрача у њима, како би развила политику свог деловања и исламску стратегију унутар ових организација.*

Друга посебна хипотеза гласи: *Организација исламске сарадње, у оквиру Организације Уједињених нација тежи да брани и штити интересе муслиманског становништва, и допринесе решавању питања Палестине и Ал Кудса. Један од резултата напора ОИС-а унутар ОУН-а у вези са питањем Палестине јесте и додељивање статуса државе посматрача (нечланице УН-а) Палестини у ОУН 2012. године.*

Трећа посебна хипотеза гласи: *Организација исламске сарадње, подржавајући Исламску Републику Пакистан у спору са Републиком Индијом, настоји да штити интересе муслиманског становништва у Каширу и тежи да, кроз деловање у Организацији Уједињених нација, истакне неопходност одржавања плебисцита у Каширу, као и право становника Кашира (који су већински муслимани) на самоопредељење.*

Четврта посебна хипотеза гласи: *Организација исламске сарадње, путем својих резолуција, али и подршком у ОУН-у, настоји да заштити и унапреди положај муслиманског становништва у Босни и Херцеговини (БИХ има статус државе посматрача у ОИС-у) и такође подржи потенцијално чланство БИХ у ОИС-у, како би што интензивније доприносила интересима муслимана у тој земљи али и ширила исламску мисију у Европи.*

Пета посебна хипотеза гласи: *Организација исламске сарадње, услед тежње за заштитом интереса муслиманског становништва у државама које нису њене чланице, ОИС утиче на питање суверенитета и територијалног интегритета тих држава, конкретно, Републике Србије, тиме што, у својим резолуцијама позива државе чланице ОИС-а на признавање независности тзв. Косова, јужне српске покрајине, док такође, настоји да лобира у Организацији Уједињених нација зарад интереса тзв. Косова и унапређења свеукупне исламске акције.*

И шеста посебна хипотеза гласи: *Организација исламске сарадње, иако настоји да оствари заједницу свих муслимана – Уму, која превазилази све поделе унутар муслиманског света, геополитичка доминација појединих земаља чланица ОИС-а (Саудијске Арабије, Ирана и Турске), доводи у питање реализацију поменутог циља ОИС-а, тиме што истиче важност концепта националног суверенитета у односу на Уму и исламске вредности.*

Побројане хипотезе представљају истраживачки оквир у којем кандидаткиња Мирела Лончар верификује постојећа научна сазнања. Такође, кандидаткиња је успела да путем истраживања, користећи доступну научну, стручну и другу расположиву грађу систематизује и допуни досадашња сазнања по том основу и пружи оригинално тумачење феномена транснационалних религијских актера тачније Организације исламске сарадње, као и њеног утицаја на међународну арену и међународне односе.

Комисија констатује да је кандидаткиња научно потврдила како своју основну хипотезу, тако и, у великом делу, из ње изведене посебне хипотезе што указује на ваљан истраживачки приступ.

4. Кратак опис садржаја дисертације

Структура докторске дисертације, састоји се од увода, седам делова подељених на одговарајућа поглавља и закључка.

У првом поглављу које носи назив ”Теоријски оквир истраживања” кандидаткиња представља истраживачки проблем и преглед литературе. Кандидаткиња описује значај транснационалних религијских актера и меке моћи. Посебан акценат кандидаткиња ставља на анализи Организације исламске сарадње (ОИС) као транснационалног религијског актера. Такође, кандидаткиња у првом поглављу нуди опис транснационалног исламског друштва Уме, коју ОИС настоји да оформи.

У другом поглављу, под називом ”Однос Организације исламске сарадње са међународним организацијама,” кандидаткиња објашњава зашто је Организација исламске сарадње уникатна организација у корпусу светских међувладиних организација. Такође, кандидаткиња испитује односе ОИС-а са међународним организацијама које су посматрачи у ОИС-у, док посебан акценат ставља на испитивање односа Организације исламске сарадње са Организацијом Уједињених нација, као и анализу односа Организације исламске сарадње са Европском унијом.

У трећем поглављу, које носи назив ”Решавање питања Палестине као централни изазов Организације исламске сарадње,” кандидаткиња анализира борбу Организације исламске сарадње за Палестину као кључну тачку ОИС-а, као и домете и механизме ОИС-а под окриљем Уједињених нација у решавању статуса Палестине и Јерусалима/Ал Кудса. Такође, кандидаткиња испитује политику Сједињених Америчких Држава на Блиском истоку, осврће се на последице признавања града Јерусалима као главног града Израела од стране САД-а и анализира Трампов мировни план. Поред наведеног, кандидаткиња се осврће и на актуелну ситуацију као и на рат између Израела и Хамаса.

У четвртном поглављу под називом ”Активности Организације исламске сарадње око питања Кашмира,” кандидаткиња испитује спор Индије и Пакистана око питања Кашмира, домете (не)постизања компромиса у случају Кашмира од стране Организације Уједињених нација. Такође, кандидаткиња анализира подршку ОИС-а Пакистану око питања Кашмира, као и тежњу ОИС-а за одржавањем плебисцита како би народ Кашмира имао право на самоопредељење.

У петом поглављу, ”Босна и Херцеговина: од посматрача до могуће државе чланице у Организацији исламске сарадње?” кандидаткиња испитује улогу Организације исламске сарадње у рату у Босни и Херцеговини, као и значај иницијатива ОИС-а за решавање ситуације у Босни и Херцеговини у Уједињеним нацијама. Исто тако, кандидаткиња нуди

анализу економске подршке ОИС-а Босни и Херцеговини, у којој доминира помоћ коју Исламска банка за развој пружа Босни и Херцеговини. Поред наведеног, у овом поглављу кандидаткиња испитује могућност да ли Босна и Херцеговина (држава посматрач у ОИС-у) може постати нова чланица ОИС-а.

У шестом поглављу, под називом ”Напори Организације исламске сарадње у циљу ширења Уме: такозвано Косово као пуноправна чланица Уједињених нација?” кандидаткиња испитује деловање Организације исламске сарадње на плану признавања једнострано проглашене независности тзв. Косова од стране свих чланица ОИС-а, као и лобирање Организације исламске сарадње у Уједињеним нацијама за решавање ситуације на Косову.

У седмом поглављу дисертације, које носи назив ”*Quo vadis* Организација исламске сарадње?” кандидаткиња анализира да ли је питање остварења исламске Уме у сенци унутрашње борбе за геополитичком доминацијом њених појединих чланица. Кандидаткиња испитује утицаје и улогу кључних земаља исламске организације Саудијске Арабије, Ирана и Турске, у ОИС-у.

У закључку рада кандидаткиња сумира ставове изнесене у претходним поглављима и изводи синтетички закључак овог истраживања.

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Полазећи од оцене обраде предмета и циља истраживања, начина провера постављених хипотеза и избора примењених метода, Комисија констатује да су главни очекивани резултати овог истраживања потврђени у овој дисертацији. Међу њима се истичу на првом месту проширивање сазнања о феномену транснационалних религијских актера, посебно Организације исламске сарадње. Комисија констатује да докторска дисертација кандидаткиње Миреле Лончар у великој мери попуњава постојећу празнину у домаћој научној литератури о деловању Организације исламске сарадње као битног транснационалног актера.

Научни допринос докторске дисертације кандидаткиње Миреле Лончар огледа се пре свега у томе да тема за коју се кандидаткиња определила није до сада у већој мери

обрађивана на овај начин у нашој научној литератури и настоји да унапреди фонд научно-теоријског сазнања о овој тематици. Научни допринос ове дисертације манифестује се као допринос унапређењу сазнања о утицају транснационалних религијских актера на међународну арену, међународне односе и суверенитет држава, као и на допринос унапређењу сазнања о развоју и последицама деловања Организације исламске сарадње у савременим међународним односима.

Такође, Комисија констатује да се друштвени допринос ове дисертације огледа у практичној примени њених резултата, а практична примена овог истраживања ствара могућност да се појединци заинтересовани за истраживање односа религије и политике, тачније транснационалних религијских актера, транснационалног друштва, савремених међународних односа и суверенитета држава ближе упознају са перспективом коју транснационални религијски актери, посебно исламски, носе.

6. Закључак

Комисија констатује да докторска дисертација кандидаткиње Миреле Лончар испуњава све предвиђене формалне услове прописане процедуром. Дисертација је урађена у складу са прихваћеном пријавом. У раду се критички разматра проблем и научно се потврђују хипотезе које су наведене у пријави. Основни делови рада и очекивани налази су наведени и образложени у пријави. Дисертација испуњава методолошке стандарде и ниво аргументације који се захтевају од научног рада.

Имајући у виду наведено, Комисија истовремено указује да резултат истраживачког подухвата којег се кандидаткиња прихватила показује познавање релевантне литературе као и висок степен разумевања сложености феномена транснационалних религијских актера, као и њиховог утицаја на међународне односе.

С обзиром да је докторска дисертација „Организација исламске сарадње у савременим међународним односима: од меке моћи до чврстог изазова“ кандидаткиње Миреле Лончар написана детаљно и уверљиво, с јасним ослонцем на широку теоријску и емпиријску грађу, као и да сам предмет истраживања представља оригинално усмерење, Комисија сматра да је рад испунио све предуслове за јавну одбрану. У том смислу, предлаже Наставно-научном

већу Факултета политичких наука да прихвати извештај, формира комисију за одбрану у истоветном саставу и одобри јавну одбрану докторске дисертације.

У Београду,

КОМИСИЈА

3. јуна 2026. године

проф. др Тања Мишчевић

редовна професорка Факултета политичких наука УБ

проф. др Драган Р. Симић

редовни професор Факултета политичких наука УБ

проф. др Срђа Трифковић

ванредни професор Факултета политичких наука Универзитета у Бањалуци
